

פְּרִשְׁת נח

אלה תולדת נח (ו. ט). נראה, דהנה יש שני מיני צדיקים שעובדים את הבורא: צדיק אחד יש שעובד הבורא, ברוך הוא, בהתלהבות גדול, והוא לעצמו, ואינו מקרב הרשעים להיותם גם-כן מעובדי הבורא, ברוך הוא, רק שהוא בפני עצמו לבדו עובד הבורא. ויש צדיק אחד, שעובד הבורא ומחזיר הרשעים להיות גם-כן מעובדי הבורא, כמו אברהם אבינו, שהיה מגיר גרים. ואיתא בכתבי הארז"ל, שעל זה נענש נח על שלא היה מוכיח הרשעים שבדורו, והצרו לגלגל במשה, ומשה היה מתקן, שהיה מוכיח תמיד כל ישראל. וזהו הפרוש שאמרו חז"ל (קדושין מ): טוב לשמים וטוב לבריות, כי זה הצדיק שעובד ה' ומקרב את הרשעים גם-כן להיות עבדי ה', נקרא 'טוב לשמים' משום שהוא עובד הבורא, ברוך הוא. וטוב לבריות גם-כן בשביל שהוא מקרב הבריות לעבד ה'. אבל נח לא היה מקרב הבריות לעבד ה' כנ"ל. וידוע מה שאמרו חז"ל (סנהדרין טז): כל המלמד בן חברו תורה, כאלו ילדו. כמו שכתוב אצל אברהם אבינו (בראשית יב. ה): ואת הנפש אשר עשו בחרן. נמצא לפי זה: אברהם אבינו, שהיה מגיר גרים הרבה, לכך לא נאמר אצל אברהם 'אלה תולדתו' כמו שנאמר אצל נח, משום שלא היה לו תולדות, רק מה שאמר הכתוב (ו. י): ויולד נח שלשה בנים: את שם וכו' — ולא יותר כנ"ל. (וזהו פרוש הכתוב: אלה תולדת נח, נח איש צדיק תמים היה בדרתיו וכו', ויולד נח וכו' — רק אלה תולדות נח, מה שאמר הכתוב להלן: ויולד נח שלשה בנים). והטעם — את האלהים התהלך נח (ו. ט). רצה לומר: רק את האלהים היה מתהלך נח. נח לבדו היה עובד הבורא, ברוך הוא, אבל לא היה מתהלך עם הבריות

לקרבם להיות מעובדי הבורא, ברוך הוא, לכן נאמר שוב: ויולד נח רק שלשה בנים: את שם וכו'; ושיך שפיר: אלה תולדת נח. וזהו פרוש: ונח מצא חן בעיני ה'. היה לו לומר: ונח, היה לו חן בעיני ה'. ולפי הנ"ל אתי שפיר, כי ידוע, שאנשי דור המבול שטופי זמה היו, ונח היה צדיק תמים, והיה מעלה אותו חנו לקדשה, כי דור המבול הביאו אותו חן לקלפה, ונח לא היה מוכיח אותם. וזה פרוש: ונח מצא חן בעיני ה'. ונח מצא חן — רצה לומר: ראה שיש מציאת חן בזה העולם, והוא מצא אותו חן בעיני ה'. רצה לומר: היה מעלה אותו לקדשה, אבל לא היה מעלה רק בעיני ה', אבל לא בעיני הבריות כנ"ל. אך נדקדק בפרוש רש"י ז"ל: אף נח מקטני אמנה היה. האף יכול להיות זה? כי הכתוב מעיד עליו: נח איש צדיק תמים היה בדרתיו. ועוד קשה: למה לא היה מתפלל נח לבטל הגזרה? נבוא לכאר, כי יש שני מיני צדיקים שעובדים הבורא: יש צדיק שעובד הבורא, ואין לו חשק רק להיות עובד הבורא, ומאמין שיש לו כח בעליונים להנהיג העולמות כרצונו, כמו שאמרו חז"ל (מועד קטן טז): צדיק מושל ביראת אלהים (שמואל ב. כג. ג). מי מושל ביי? צדיק. הקדוש-ברוך הוא גזור, וצדיק מבטל הגזרה לטובה. ויש צדיק אחד, שעובד הבורא, ברוך הוא, והוא שפל בעיני עצמו מאד ומאד, וחושב בלבו: מי אני שאתפלל לבטל הגזרה?! לכן אינו מתפלל לבטל. וזהו הדבר פרשה הגמרא (סנהדרין צב): נבוכדנצר רצה לומר שירות ותשבחות, שגנה שירות ותשבחות של דוד המלך, עליו השלום. מה זה הלשון 'שגנה'? ולפי הנ"ל אתי שפיר, כי נבוכדנצר היה רשע והחריב בית-המקדש, והיה מבחין, שהצדיקים יכולין להפך מדת הדין לרחמים, והיה מתירא שמא יהיה צדיק, ויתפלל לבנות בית-המקדש,